

Riksrevisjonen

1816-2016

Office of the Auditor General of Norway

Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid mot sosial dumping ved offentlige anskaffelser

Dokument 3:14 (2015-2016)

Evalueringskonferansen 29.-30. september 2016

Bakgrunn

- Sterk vekst i antall utenlandske arbeidstakere etter EU- og Schengenutvidelsen i 2004
- Sosial dumping blir betegnet som en av hovedutfordringene i det norske arbeidslivet
- Stortinget understreker at offentlig sektor har et særskilt ansvar for å forebygge sosial dumping ved egne anskaffelser
- Anskaffelsesregelverket stiller særskilte krav til offentlige anskaffelser

Målet med undersøkelsen

Vurdere i hvilken grad offentlig sektor i sine anskaffelser ivaretar Stortingets mål om et arbeidsliv uten sosial dumping

Problemstillinger

- I hvilken grad har offentlige virksomheter etablert systemer og iverksatt tiltak som sikrer at de ivaretar sitt særlige ansvar for å forebygge og hindre sosial dumping i egne anskaffelser?
- I hvilken grad er Arbeidstilsynets tilsynsarbeid innrettet mot å forhindre og avdekke sosial dumping i offentlig sektor?
- I hvilken grad ivaretar ASD sitt overordnede ansvar for å bidra til Stortingets mål om et arbeidsliv uten sosial dumping?

Metode I

- Representativt utvalg anskaffelser – utsatte bransjer (5000)
- Tilfeldig/alle utvalgte anskaffelser i Doffin
- Opprinnelig utvalg ca. 750 anskaffelser
- Etter utlukning: 684 anskaffelser
- Bruk kartleggings skjema

Metode II

- Alle mottok nesten identisk skjema, Surveyxact
- Ansvarlig for anskaffelsen
- Spørsmål om (i hovedsak) faktiske forhold
 - Oppfølging av anbefalt praksis
 - Etterlevelse av lovpålagte oppgaver
 - Fakta om organisasjonen og respondenten
- Flere muligheter til å utdype/kommentere svar

Metode III

- 642 mottatte svar - 297 virksomheter (88 stat og 209 kommuner)
- n=599 (94%), stat n=219 (100%), kommuner n=380 (91%). $\alpha = 0,01$ og KI 95 %
- Statsbygg, Statens vegvesen, Forsvarsbygg, Oslo kommune, Bergen og Trondheim (n=131)

Antall							
anskaffelser	1	2	3	4	5	6	≥ 7
Andel (%)	40	17	9	5	6	2	22

Metode IV

- **Har organisasjonen en overordnet strategi og/eller et overordnet styringsdokument for gjennomføring av anskaffelser?**
- (1) Ja
- (2) Nei

Hvis ja:

- **Inngår arbeid mot sosial dumping i denne overordnede strategien/dette overordnede styringsdokumentet?**
- (1) Ja
- (2) Nei

Metode V

Ble det i kunngjøringen eller konkurransegrunnlaget (eventuelt i begge) for denne anskaffelsen opplyst om at kontrakten vil inneholde følgende:

	Ja, enten i kunngjøringen eller i konkurransegrunnlaget	Ja, i begge	Nei
Krav til lønns- og arbeidsvilkår	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Krav til dokumentasjon om at lønns- og arbeidsvilkår er oppfylt	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐
Informasjon om at mangel på etterlevelse av kravene til lønns- og arbeidsvilkårene vil bli sanksjonert	(1) ☐	(2) ☐	(3) ☐

Metode VI

- De fleste svarene skulle kunne dokumenteres
- Intervju/spørrebrev – 25 etater/kontorer
- Difis undersøkelser og Arbeidstilsynets tilsyn

Gjort det igjen?

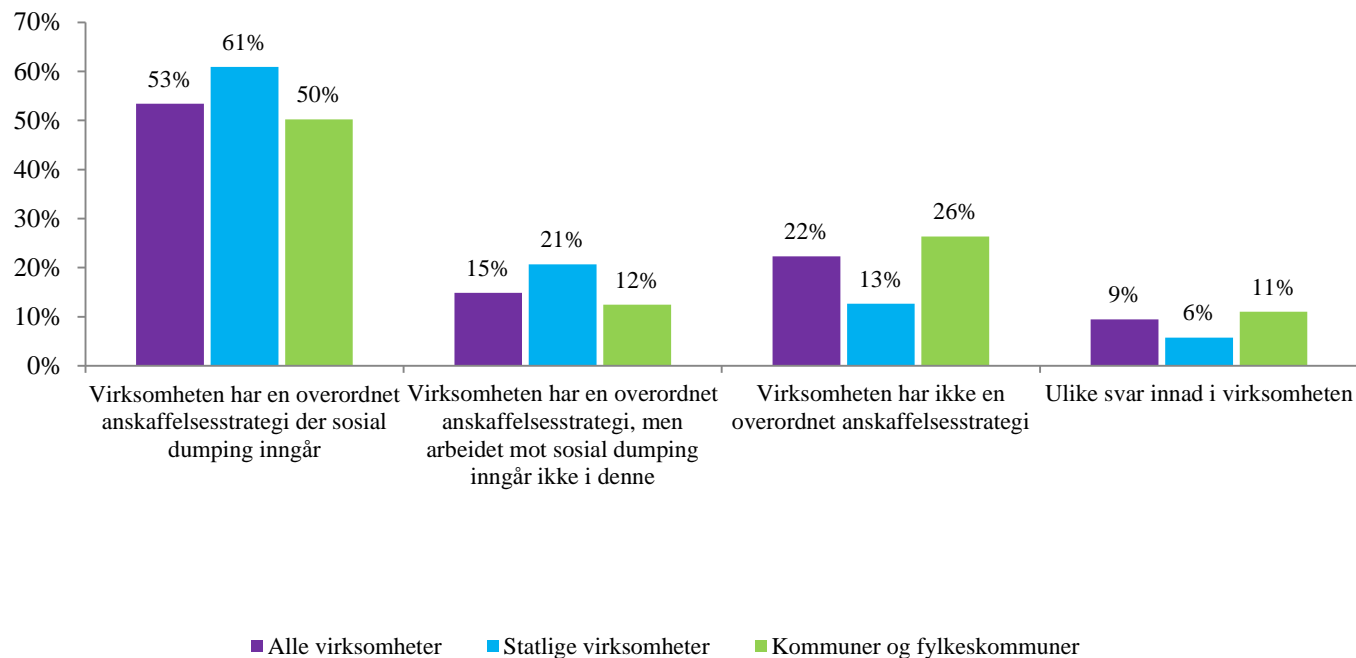
- Noen færre spørsmål (maks ca. 50)
- Satt av mer tid til å ta stikkprøver
- Helt ensartet bruk av enheter

Revisjonskriterier

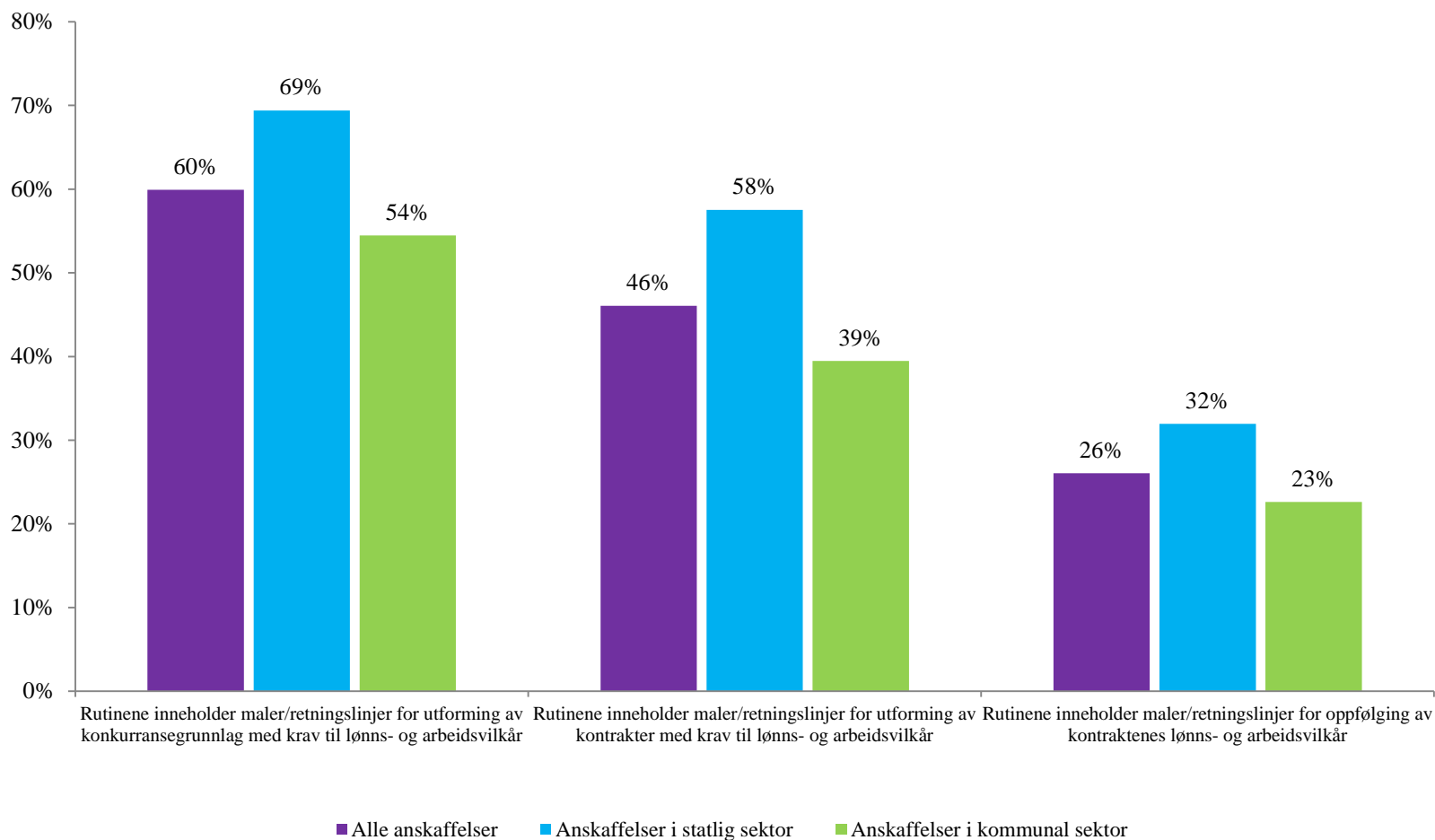
- Offentlig sektor har et særlig ansvar (Innst. 125 L, 2012-2013).
- Lov om offentlige anskaffelser og forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter
- Lov om allmenngjøring og tilhørende forskrifter samt forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett
- Krav til Arbeidstilsynet, Difi og til internkontroll og styring

Hovedfunn problemstilling 1

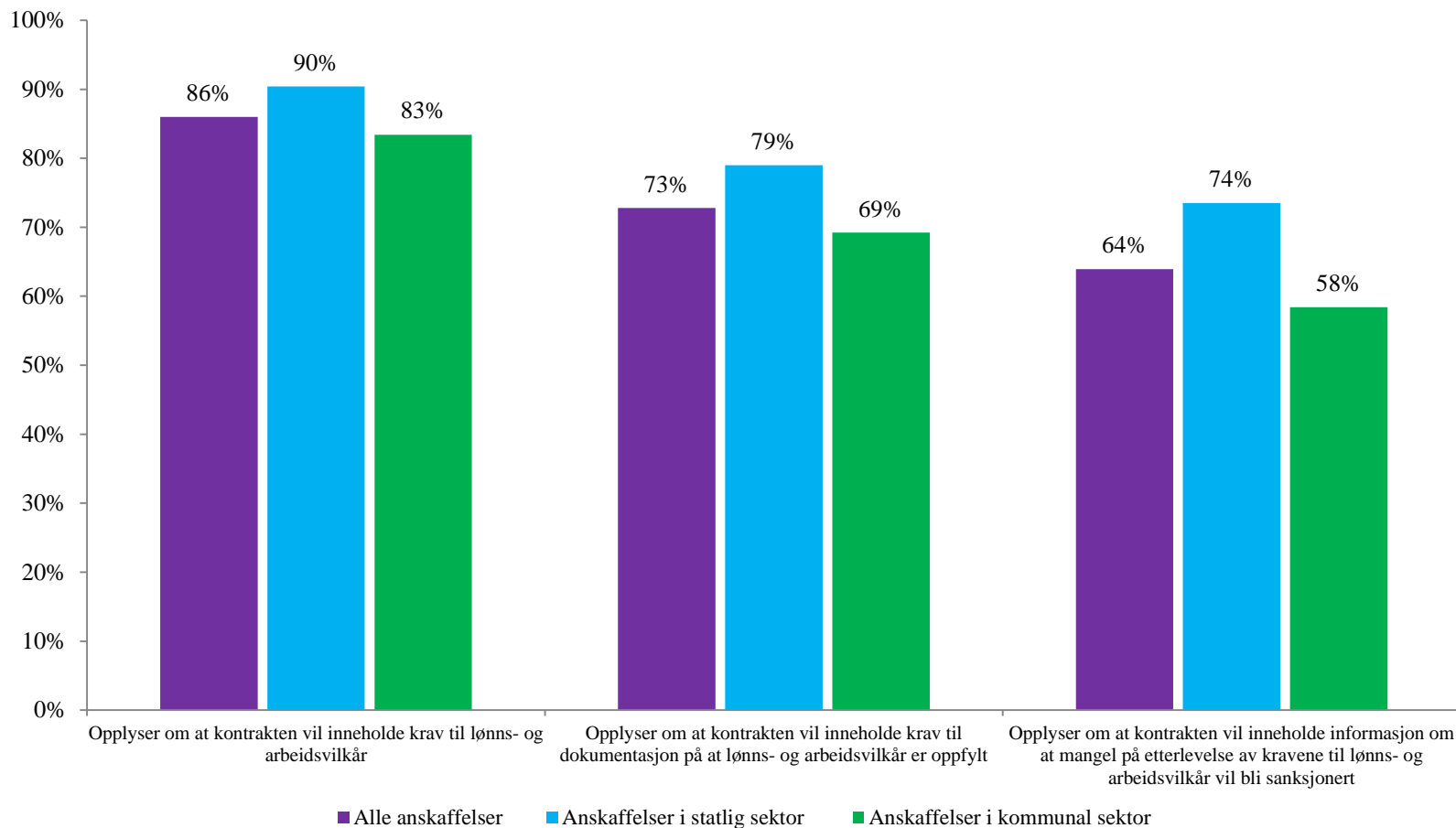
- Mangel på strategier og rutiner

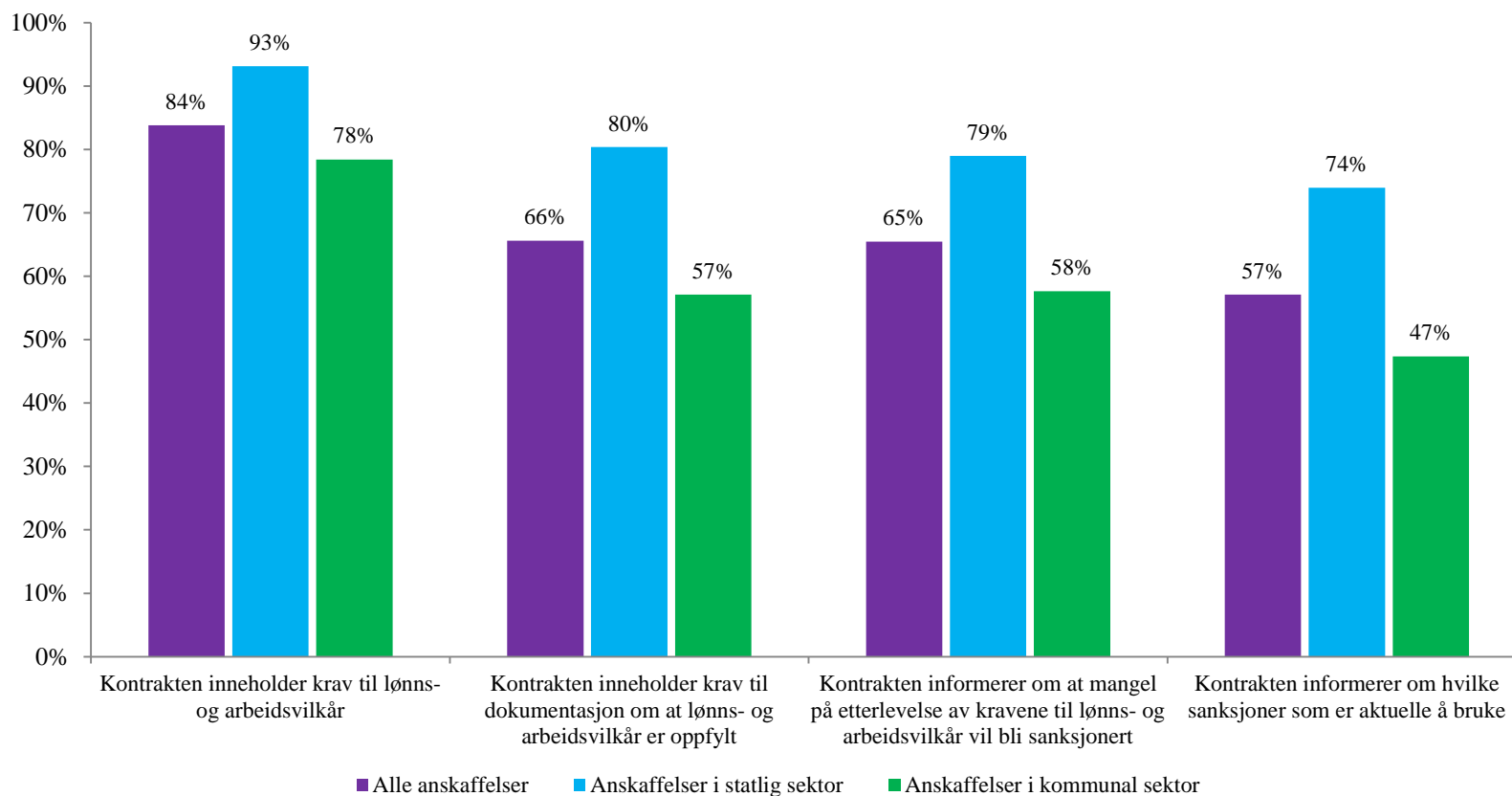
Hovedfunn problemstilling 1 (II)

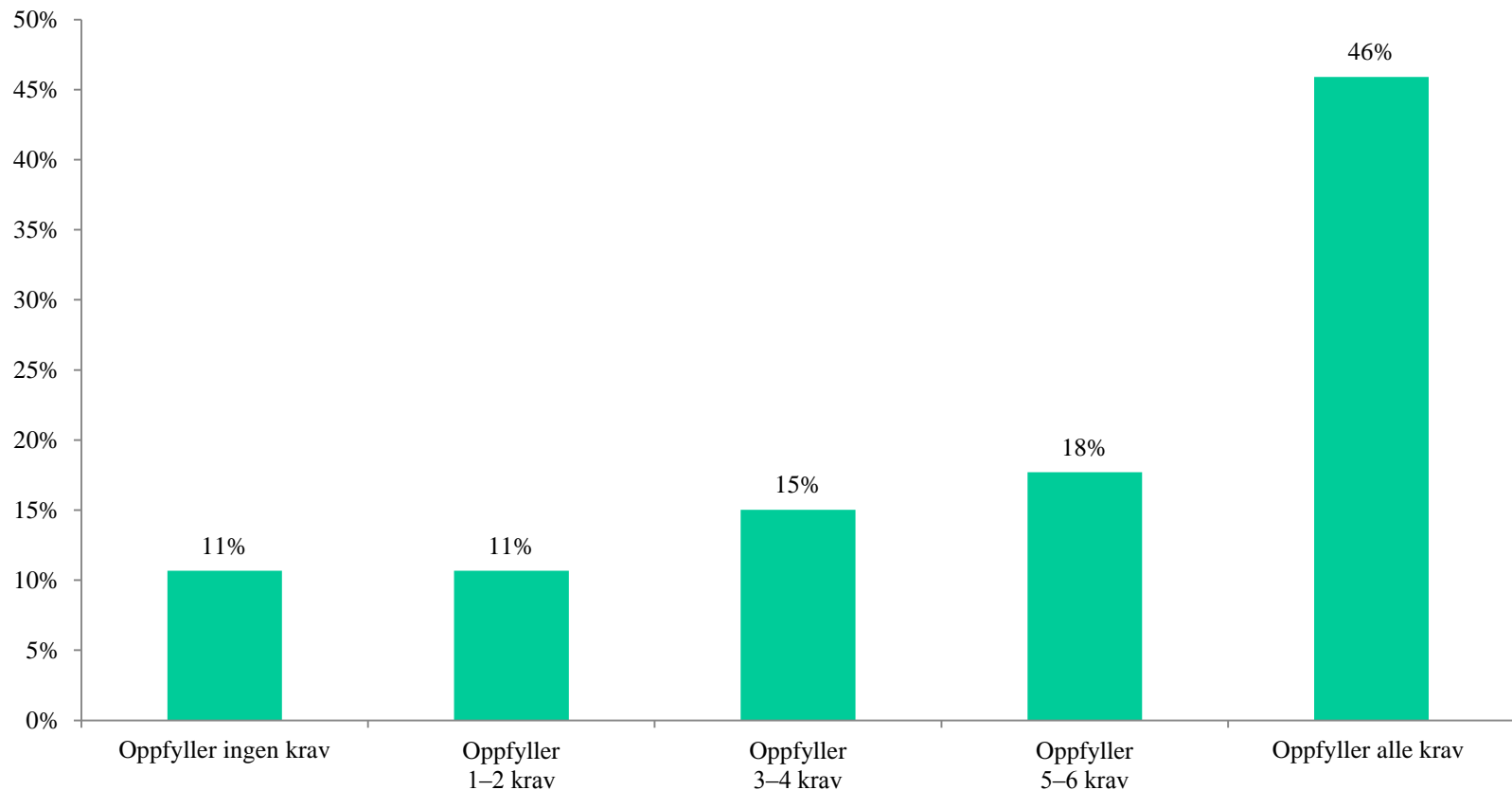
Hovedfunn problemstilling 1 (III)

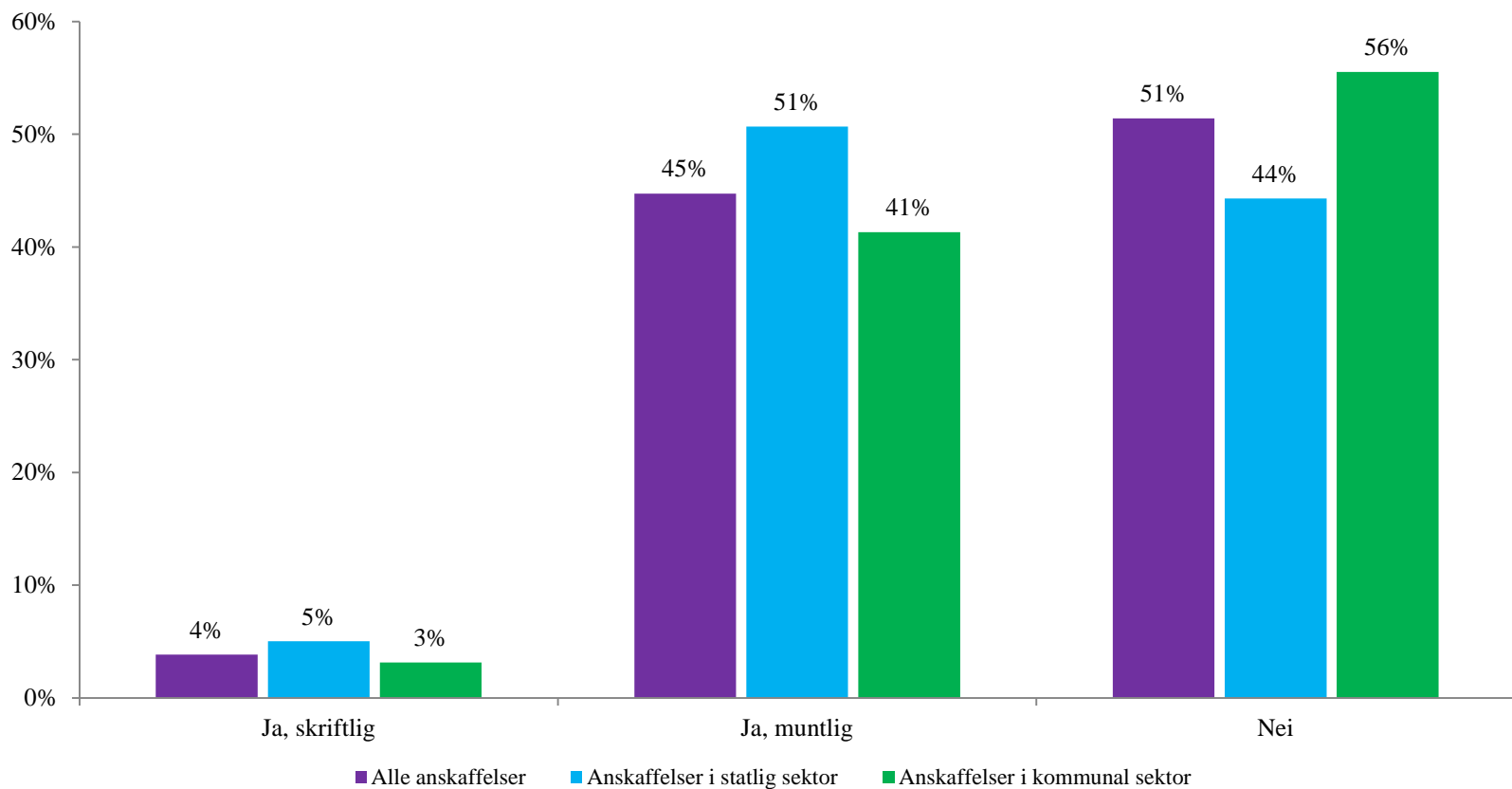
Hovedfunn problemstilling 1 (IV)

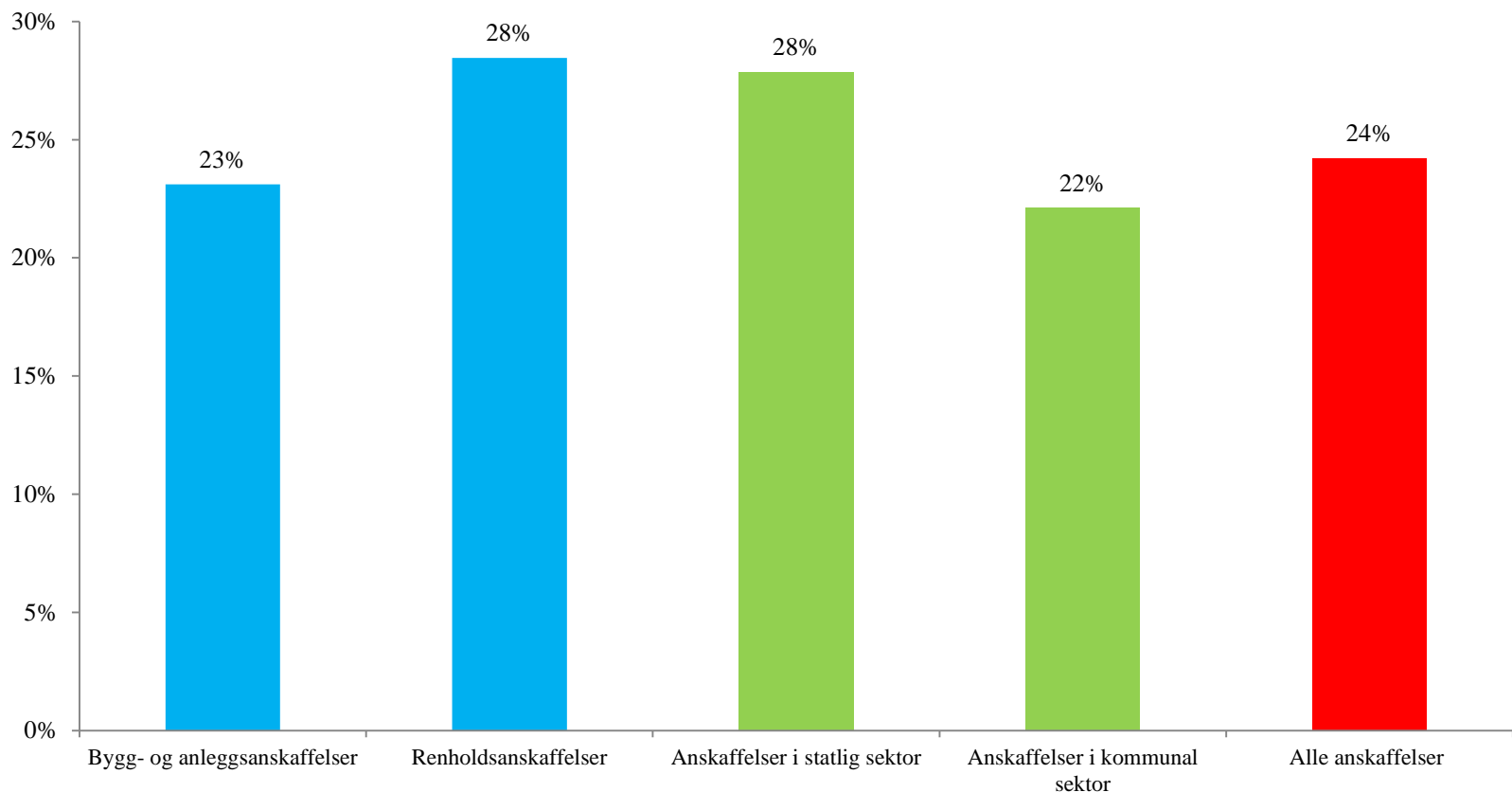
Hovedfunn problemstilling 1 (V)

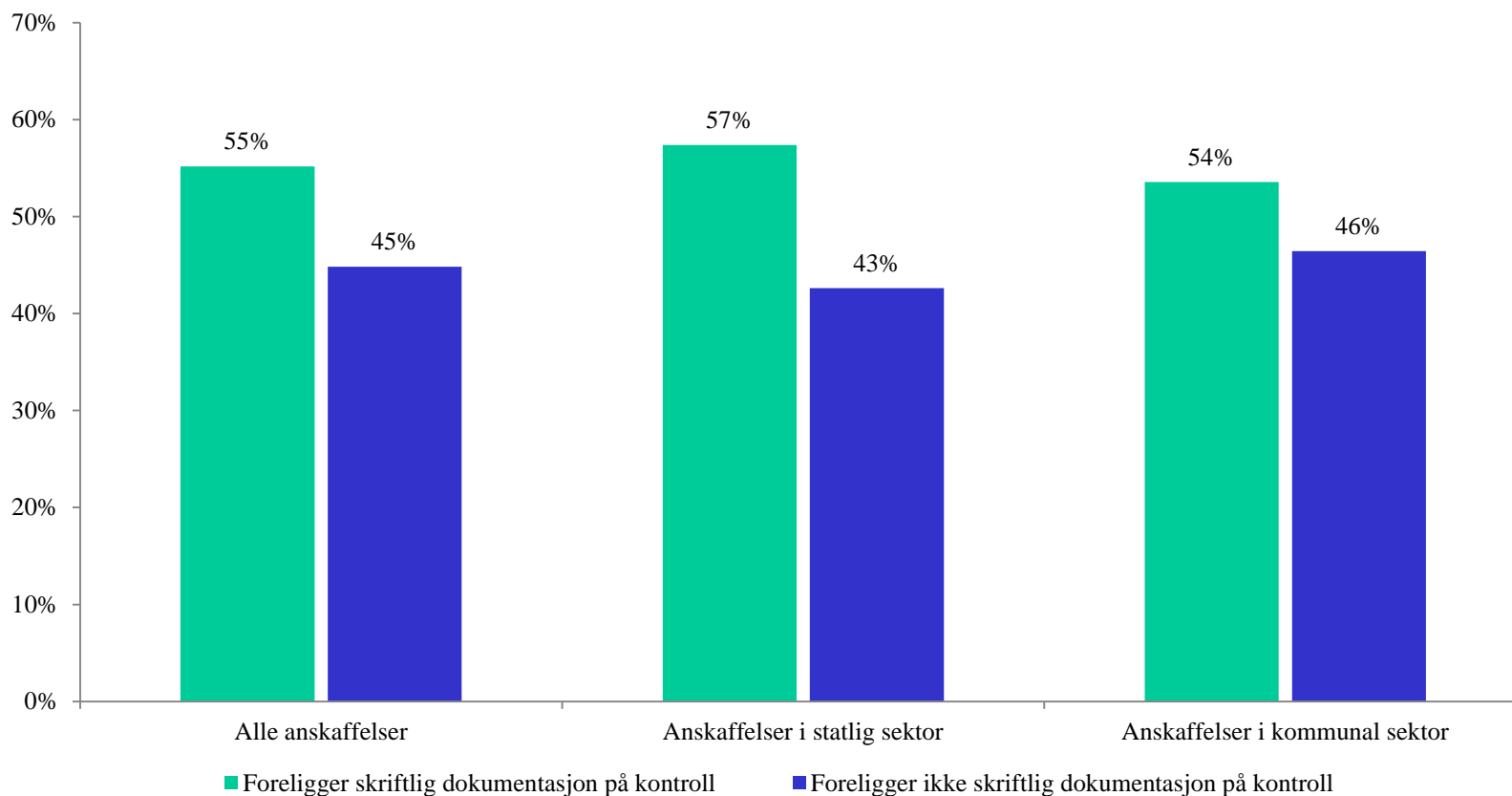
Hovedfunn problemstilling 1 (VI) - kontroll

Hovedfunn problemstilling 1 (VII) - kontroll

Hovedfunn problemstilling 1 (VIII) - kontroll

Funn problemstilling 1 (IX) - kontroll

1. The Parties have agreed that [redacted] provides the following services to Recipient of the Services during the whole term of the agreement:

1.1. [redacted] will provide accommodation in Norway during the whole term of the agreement, i.e., finds the accommodation, inform Recipient of the Services about the location of the accommodation and pay rent for the accommodation instead of Recipient of the Services,

1.2. [redacted] ensures the transportation of Recipient of the Services from Latvia to Norway and back by air (*ferry*) once a month, i.e. orders air tickets (*ferry tickets*), provides information about the departure of the airplane (*ferry*) – the dates and times, and makes payment for the air tickets (*ferry tickets*) instead of Recipient of the Services.

5. Recipient of the Services makes payment for the services provided in accordance with Paragraph 1 of the agreement, including all expenses mentioned in Subparagraphs 1.1 and 1.2 of the agreement paid by [redacted]

[redacted] instead of Recipient of the Services, based on invoices issued by [redacted] once a month, making payment by money transfer to the bank account mentioned in the agreement, within 10 (ten) days after the receipt of an invoice.

If the term of payment stipulated in Paragraph 5. of the agreement is not complied with, the Party, which has failed to make payment, may have to pay the contractual penalty equal to 0.5% of the delayed sum of payment for each day of delay of payment.

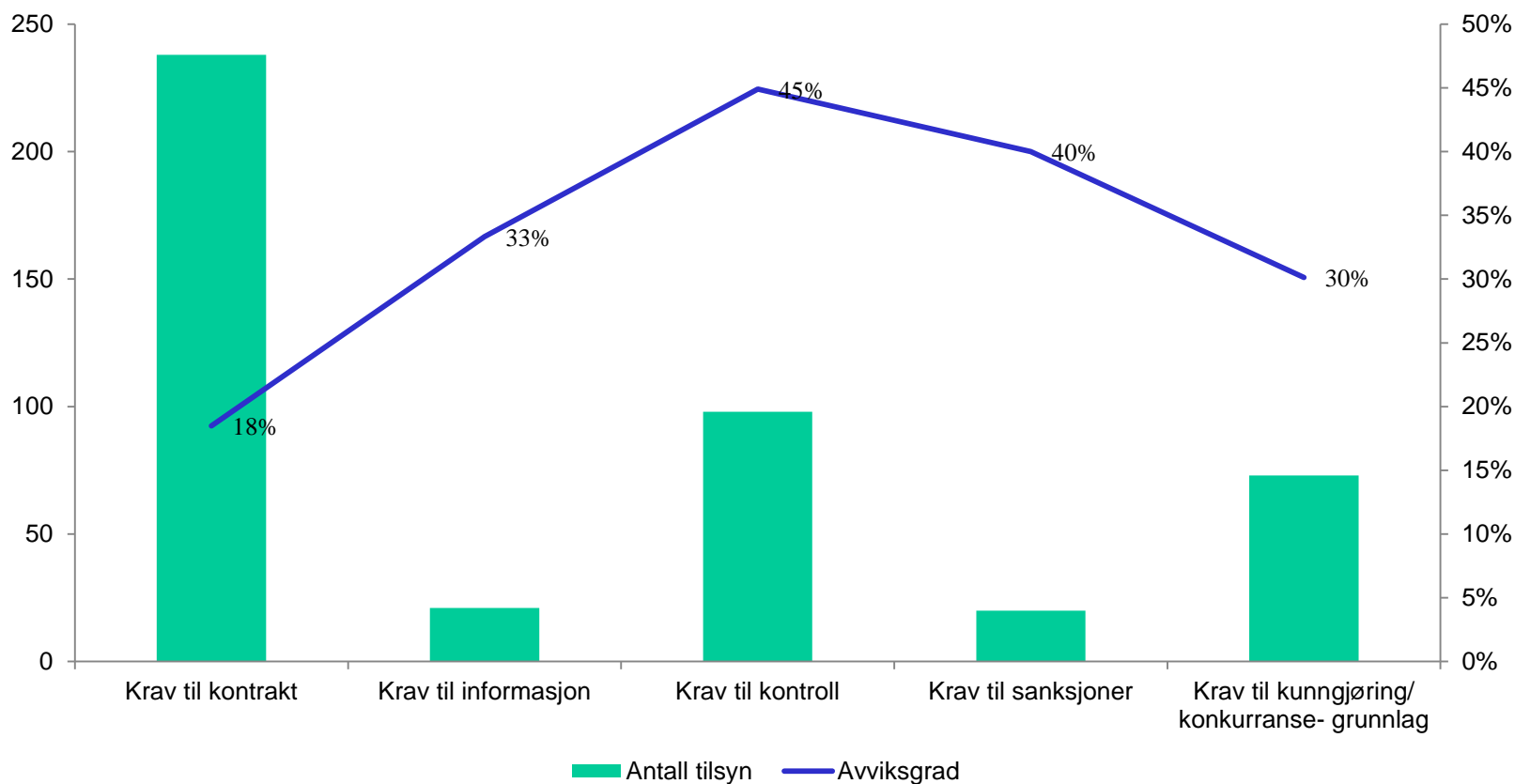
6. The Parties agree that the Agreement is confidential.

Hovedkonklusjon 1

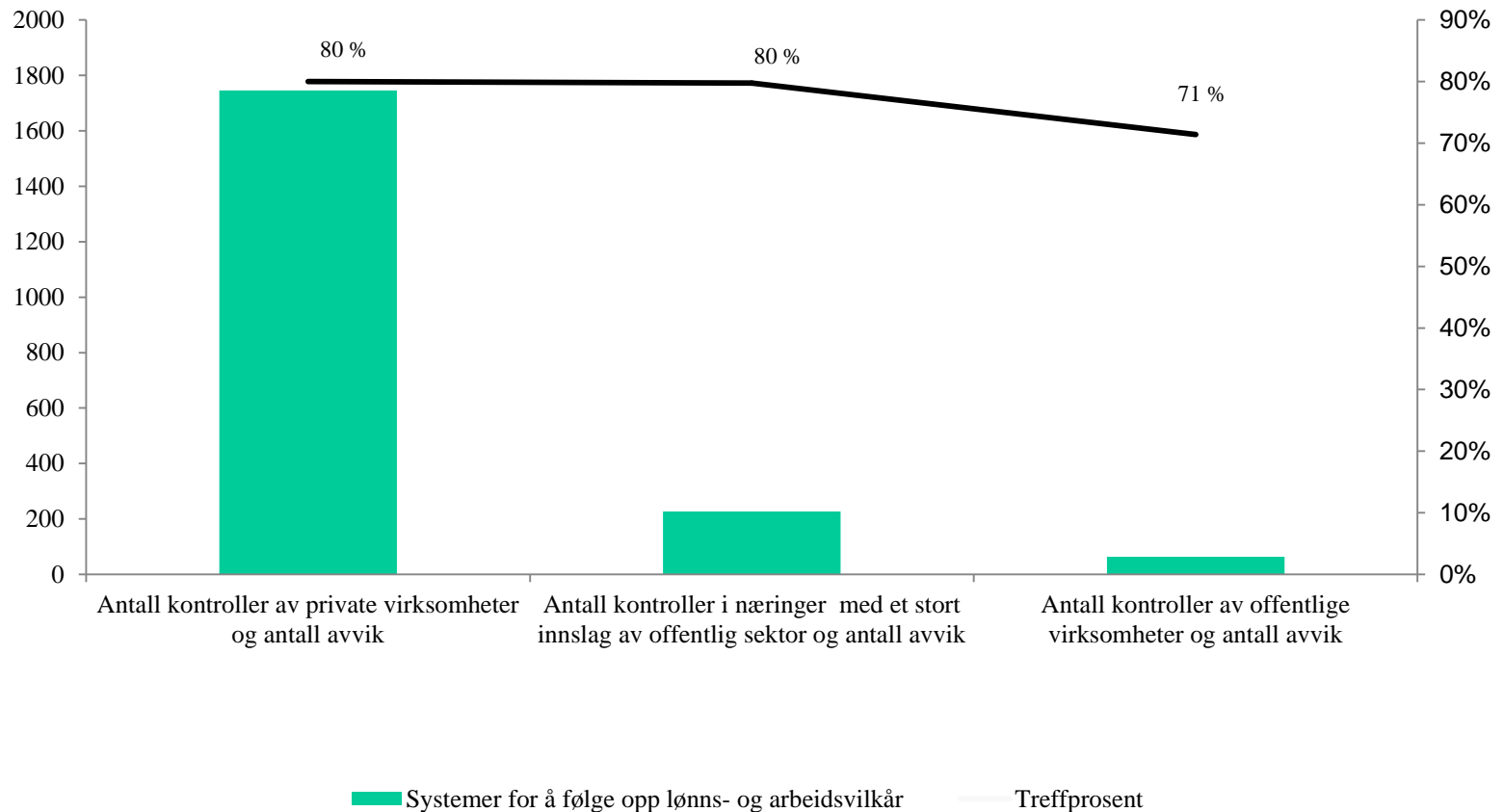
Mangelfull etterlevelse av regelverket som skal forhindre sosial dumping ved egne anskaffelser:

- varierende bruk av strategier og rutiner
- mangelfull etterlevelse av forskriftskrav i anbudsprosessen
- mangler i oppfølgingen av lønns- og arbeidsvilkår

Hovedfunn problemstilling 2

Hovedfunn problemstilling 2

Hovedfunn problemstilling 2 (II)

- nytt tilsynsområde for Arbeidstilsynet
- avdekker flere avvik i sine tilsyn
- arbeidstilsynet bruker milde sanksjoner
- oppdragsgivere gjør nye feil etter tilsyn

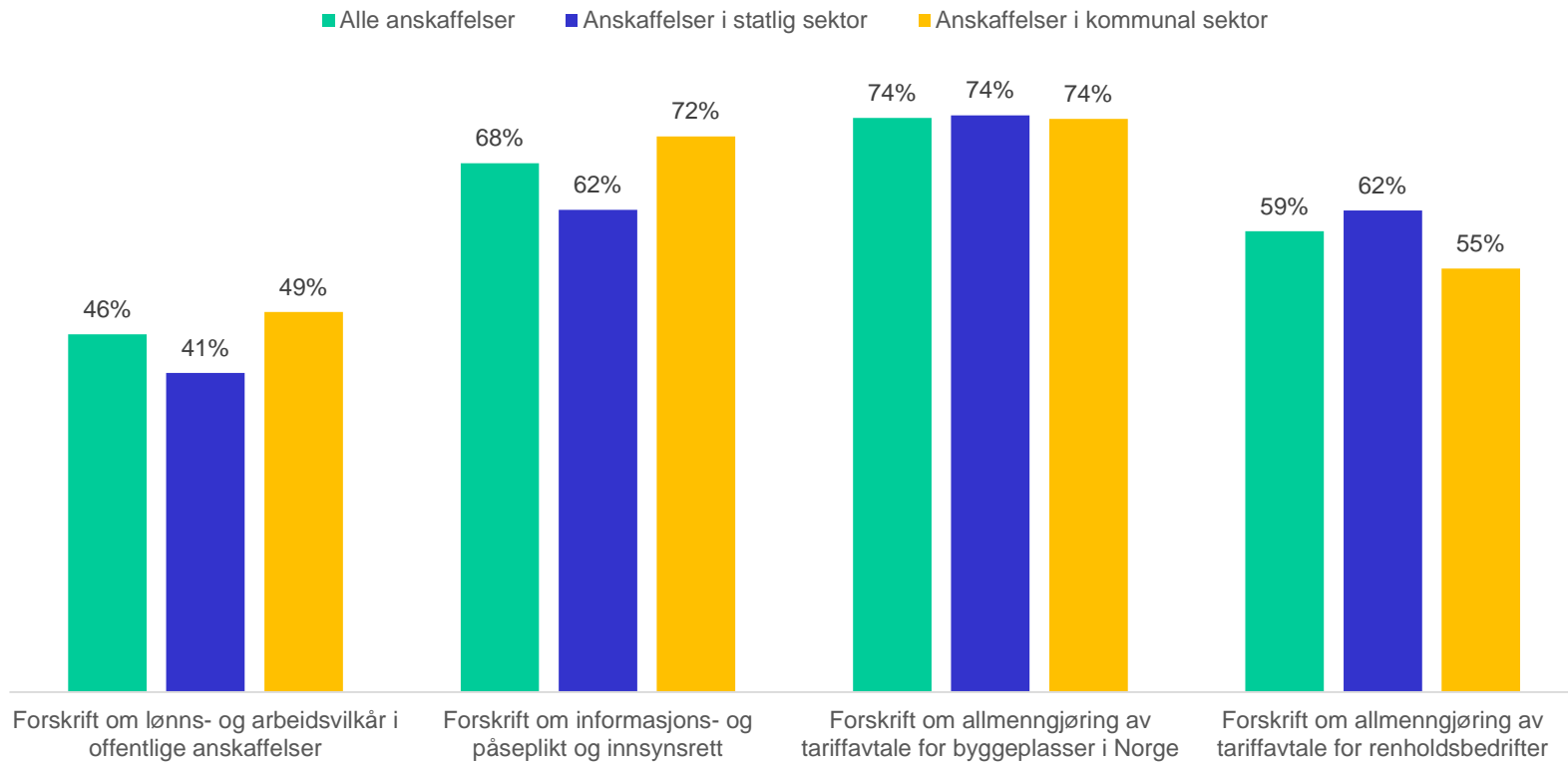
Arbeidstilsynets tilsynsaktivitet kan bidra mer til å sikre at offentlig sektor etterlever regelverket

Hovedfunn problemstilling 3

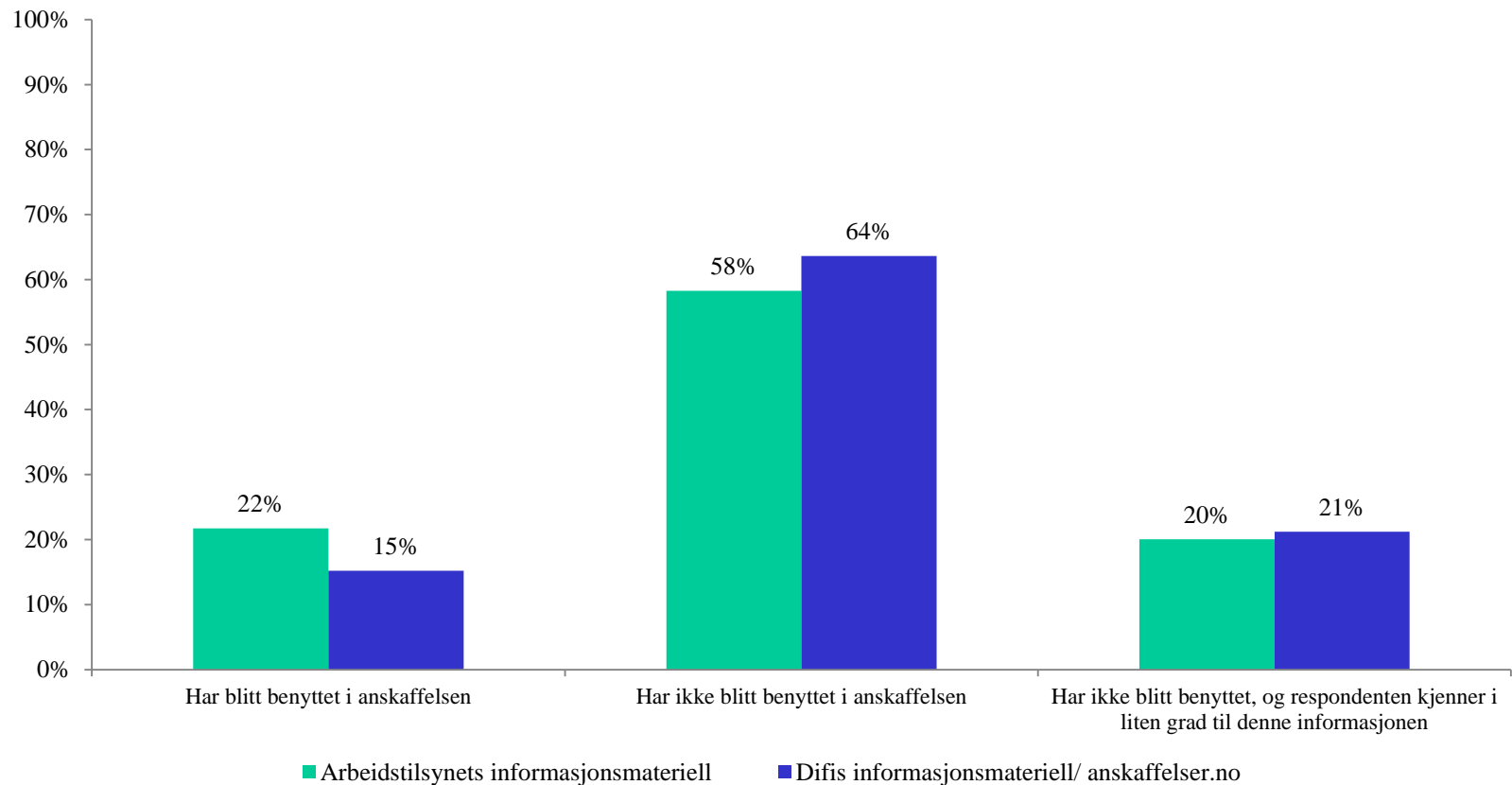
- Innhentet mye informasjon om sosial dumping
- Veiledningsarbeidet har tatt tid (2008-2013/2015)

Hovedfunn problemstilling 3 (II)

Chart Title

Hovedfunn problemstilling 3 (III)

Hovedkonklusjon 3

Arbeids- og sosialdepartementet kan forbedre sin innsats:

- den enkelte virksomhet har ansvaret for å sikre etterlevelse av regelverket
- mange har lite kunnskap om regelverket
- varierende kjennskap til veiledningsmateriell
- sosial dumping vektlegges i liten grad i styringsdialogen i øvrige departementer

Anbefalinger

Riksrevisjonen anbefaler at Arbeids- og sosialdepartementet

- ytterligere styrker innsatsen for å forhindre sosial dumping ved anskaffelser i offentlig sektor; både de formelle kravene til anbudsprosesser, utforming av kontrakter og nødvendig oppfølging av leverandører
- tar initiativ til et samarbeid med kommunesektorens organisasjon KS for å unngå sosial dumping ved anskaffelser i kommunal sektor

Anbefalinger forts.

- iverksetter informasjons- og veiledningstiltak rettet mot øvrige departementer slik at disse gjennom den ordinære styringsdialogen setter søkelys på viktigheten av at statlig sektor i enda større grad gjennomfører regelverket etter intensjonen
- vurderer hvordan Arbeidstilsynet gjennom sitt tilsyns- og veiledningsarbeid i større grad kan bidra til at offentlig sektor etterlever formål og krav om å forhindre sosial dumping i offentlig sektor

Riksrevisjonen

Office of the Auditor General of Norway

Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid mot sosial dumping ved offentlige anskaffelser

Dokument 3:14 (2015-2016)